

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 260/19

KLAGER: Espen Ottosen
PUBLIKASJON: Verdens Gang
PUBLISERINGSDATO: 02.11.2019
STOFFOMRÅDE: Politikk/samfunn
SJANGER: Diverse
SØKERSTIKKORD: Uavhengighet, skillet mellom kommentar og fakta
REGISTRERT: 04.12.2019
BEHANDLET I PFU: 29.04.2020
BEHANDLINGSTID: 155 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Verdens Gang (VG) publiserte 2. november 2019 en serie på VGTV med navnet «Homoterapi». Programleder var Morten Hegseth.

Serien er tilgjengelig her: <https://www.vg.no/spesial/2019/homoterapi/>

KLAGEN:

Klager er Espen Ottosen, som var med i episode syv av serien.

Klager reagerer ikke den delen der han var med, men på det han mener er manglende uavhengighet fra programleder Morten Hegseth. Ifølge klager har VG brutt VVP 2.2, om uavhengighet og dobbeltroller, og VVP 4.2, om skillet mellom kommentar og fakta.

Klager opplyser at Hegseth opptrådte som hans motdebattant i flere debatter etter at serien var publisert. «Dermed får Hegseth en dobbeltrolle som jeg mener er i strid med Vær Varsom plakaten (...)».

Klager skriver videre:

«Det går tydelig frem av dokumentaren at Hegseth ikke vil opptre som en nøytral eller objektiv journalist, og det er bra at VGTV gjør oppmerksom på at han er personlig engasjert av tematikken. Likevel forventer jeg at det er en klar forskjell mellom det å være en engasjert journalist og det å opptre som en debattant/aktivist (med et mål om å endre norsk lovverk). (...)

Mitt inntrykk er at norsk presse anstrenger seg for å unngå at den som opptrer som journalist i en konkret sak også er kommentator i samme sak. Jeg ville forventet at et av Norges største mediehus sørget for at en journalist som intervjuer ulike aktører ikke samtidig opptrer som kommentator/debattant/aktivist i møte med de samme aktørene.»

Ifølge klager usatte Hegseth ham for uriktige og tendensiøse beskyldninger i en debatt på God Morgen Norge. Klager opplyser at han uttrykte sine reaksjoner på dette i en epost til VGs sjefredaktør Gard Steiro i etterkant, men at eposten ble ikke besvart.

Klager opplyser at Hegseth selv har kommentert rolleblandingene med å si at han «ikke er journalist i VG, men innleid programleder». Hegseth sammenlignet også programmet med kommentarjournalistikk, skriver klager, som reagerer:

«Jeg synes denne argumentasjonen er uholdbar. For det første kan det ikke tillegges vekt om en journalist, programleder eller kommentator er innleid eller fast ansatt. For det andre oppleves skillet mellom å være programleder og å være journalist i denne sammenheng som irrelevant (...).

Og aller viktigst: Hegseth opptrer rent faktisk som journalist i denne dokumentaren siden han intervjuer en rekke personer – med ulikt ståsted – gjennom de syv programmene. En slik rolle kan ikke sammenlignes med rollen som kommentator hvor oppgaven er å analysere og kommentere et saksfelt. Realiteten er at Hegseth i det samme saksfeltet, og blant annet overfor meg, både opptrer som en oppsøkende journalist (som skal gi meg en fair behandling) og som en argumenterende aktivist. Jeg mener det også bør drøftes om selve rolleblandingene foregår i selve VGTV-serien hvor Hegseth blant annet i første episode både intervjuer statsminister Erna Solberg og kritisk kommenterer hennes ståsted.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Verdens Gang avviser at god presseskikk er brutt. VG opplyser at Morten Hegseth ble leid inn som programleder, men at han ikke bidro til nyhetsdekningen i hverken VG eller VGTV. Han bidro kun til innspillingen av dokumentarserien, skriver avisen.

VG skriver videre at det er lang tradisjon for «meningsbærende dokumentarer» i Norge, og at Hegseth «på ingen måte [er] den første journalist som bruker personlige erfaringer og meninger i formidling av kontroversielle spørsmål».

Avisen redegjør for arbeidet med serien:

«Hele prosessen fra research til presentasjon var underlagt samme etiske bestemmelser som annen VG-journalistikk. Vær Varsom-plakaten oppheves ikke ved innspilling av dokumentarer. Om VGTV hadde kjøpt serien fra et eksternt produksjonsselskap, ville spillereglene vært de samme. Redaktøransvaret omfatter alt innhold som publiseres på VGs plattformer.

Teamet bak dokumentarserien drev normal journalistikk. De gjorde omfattende undersøkelser, søkte åpne kilder, og gjennomførte intervjuer med klare premisser. Arbeidet var grundig, men metodene var tradisjonelle og ukontroversielle.

Men VGTV tok et **bevisst valg** om å bruke en etablert samfunnsdebattant som frontfigur. Og VGTVs redaksjonsledelse bestemte at serien skulle ha en subjektiv form. Dette er et anerkjent virkemiddel innen dokumentarsjangeren. Hegseth ble valgt som programleder nettopp på grunn sine erfaringer og meninger. Han var uttalt motstander av homoterapi. Hans øvrige standpunkt i LHBT-spørsmål var kjent gjennom podcasten hans og diverse debatter. Det vil være en mild overdrivelse å kalle Hegseth aktivist, men aktiv debattant er han definitivt.»

VG mener det kommer tydelig frem av serien at Hegseth ikke var objektiv. Faktaopplysninger var likevel nøytralt presentert og etterprøvbare, ifølge avisen.

«For seerne var det tydelig hva som hva Hegseths betraktninger, hva som var ubestridte fakta, og hva som var intervjuobjektens meninger.»

Videre skriver VG at redaksjonen har vært bevisst på å skape ytringsrom for folk med andre meninger enn programleder Hegseth. Avisen trekker som eksempel frem en oppfølgingssak om en mann som ønsket å gifte seg med en kvinne selv om han hadde «homofile følelser». Mannen fortalte om positive erfaringer med forbønn og rådgivning knyttet til seksuell legning, påpeker VG.

VG avviser at Hegseth hadde en dobbeltrolle:

«Hegseth har ingen verv, oppdrag eller skjulte bindinger. Om han i denne sammenheng hadde en dobbeltrolle, må det være fordi han har tilkjennegitt egne meninger.»

Når det gjelder debattene som Hegseth deltok i etter publiseringen, skriver VG at han der uttrykte egne meninger – han uttalte seg ikke på vegne av redaksjonen. VG skriver:

«VGs redaksjonsledelse mente det ville være unaturlig å nekte Hegseth å delta i den offentlige samtalen etter publisering. For det første var hans standpunkt allerede kjent. For det andre ville det være et brudd med linjen vi allerede hadde lagt oss på da han deltok i Ottosens podcast. For det tredje mente vi - som da vi laget serien - at Hegseths erfaringer var relevante for publikum. Hegseths deltakelse i debatter og andre arrangementer påvirket ikke VGs redaksjonelle vurderinger. På dette tidspunktet var Hegseth journalistiske arbeid konverteringsterapi avsluttet.»

VG mener det vil føre til en uheldig innskrenking av de journalistiske rammene i Norge dersom PFU feller publiseringen på VVP 2.2.

Når det gjelder eposten til Gard Steiro som ikke ble besvart, opplyser VG at den dessverre havnet i et spamfilter. «VG ble først oppmerksomme mailens eksistens da vi leste om den i PFU-klagen. Dette er klager gjort oppmerksom på.»

VG opplyser også at Hegseth har beklaget sin opptreden i God Morgen Norge, og at VG deler hans oppfatning om at han ble for engasjert i denne debatten med klager.

Klager mener deler av VGs tilsvaer ikke helt treffer hans argumenter.

«VG hevder i sitt svar at saken koker 'ned til en prinsipiell vurdering. Er det rom for subjektive og meningsbærende dokumentarer i den norske mediefloraen?' Jeg er uenig i at dette er sakens kjerne siden jeg finner det akseptabelt at programserien har en subjektiv karakter.

(...)

Derimot mener jeg at det er presseetisk uryddig at Hegseth i etterkant av å ha intervjuet ulike aktører som har ulikt syn, velger å gå inn i rollen som en debattant - og attpåtil er 'på lag' med noen av de som er intervjuet i serien. I denne rollen er han dessuten sterkt polemisk overfor en person (i dette tilfelle meg) som han tidligere har intervjuet for å skape balanse i sin dokumentar.»

Klager mener det må finnes en grense for hvor subjektivt og ensidig en programleder kan opptre i debatten som følger en publisering.

Ifølge klager lyttet Hegseth til hans argumenter da han ble intervjuet i serien, men at Hegseth i de påfølgende debattene ikke var villig til å lytte.

«Isteden møtte Hegseth min argumentasjon på en svært polemisk måte (jeg mener også at han gjenga mitt syn på en svært feilaktig måte, blant annet ved å hevde, i 'God morgen, Norge', at jeg 'viser til en Gud som hater homofile' og at jeg ber om rett til å 'behandle meg som en sykdom').»

«Hvor går så grensen mellom det å opptre som en 'subjektiv programleder' (som jeg altså finner presseetisk akseptabelt) og en 'politisk aktivist' (som jeg altså mener innebærer en problematisk dobbeltrolle)?

Jeg tror jeg ikke at jeg skal ta mål av meg å presentere en slags nøyaktig definisjon av denne grensen, men ser frem til PFUs behandling av dette.»

Verdens Gang merker seg at klager ikke reagerer på selve dokumentarens serie. «Dermed er sakens eneste stridsspørsmål at Hegseth i ettertid deltok i debatter om temaet», skriver avisen.

VG fastholder at Hegseth måtte kunne delta i debatter slik han gjorde etter publisering:

«Som vi redegjorde for i vårt tilsvaer: Morten Hegseth var en tydelig stemme i det offentlige ordskiftet om homofiles rettigheter lenge før VGTV-dokumentaren. At han hadde et personlig engasjement var et tydelig premiss i dokumentaren. (...)

At Hegseth var programleder i en dokumentar, hvor hans standpunkt var en rød tråd, bør ikke medføre at han skal avskjæres fra å delta i samfunnsdebatten. Som vi viste til i vårt tilsvaer - det finnes en rekke eksempler på at programledere innen dokumentarsjangeren diskuterer temaet de har belyst. Om debattklimaet er hyggelig, eller om frontene er steile, kan ikke være avgjørende for om Vær Varsom-plakaten er brutt eller ei.»